

4. Семенов В.Нужен ли частный сыщик в уголовном процессе? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lawmix.ru/comm/816>

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ У ЗЛОЧИНАХ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гусєва В.О.

доцент кафедри криміналістики та судової експертології факультету №1
Харківського національного університету внутрішніх справ

Зміни в сучасному українському соціумі, його економічній, політичній, духовній сферах закономірно впливають на процес формування нових взаємовідносин між державою, її інституціями та громадянським суспільством. Це стосується й такого державного інституту, як правоохоронні органи. Їх діяльність спрямована на попередження порушень правових приписів, цивілізоване розв'язання конфліктів, зміцнення правопорядку. Результативність такої діяльності на сьогоднішній день знижена, внаслідок негативних змін що відбуваються у політичних, економічних, суспільних і правових інститутах нашої держави. Істотною ланкою в ланцюзі названих причинних факторів є злочини, проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності. Зокрема, значного поширення набувають кримінальні правопорушення, передбачені ст.ст. 342, 343, 345, 347, 348, 349, 350, 352, 353 КК України, що виражаються у посяганнях на життя, здоров'я, майно працівників правоохоронних органів і членів їхніх сімей тощо. При цьому, на жаль, зростає кількість тяжких та особливо тяжких злочинів.

Розкриваність цих злочинів за статистичними даними залишається досить низькою. Це пояснюється недоліками в практичній діяльності правоохоронних органів і в слабкості теоретичних досліджень взаємодії правоохоронних органів як між собою, так і з експертними підрозділами.

Використовуючи власні юридичні знання, а також знання з інших галузей, слідчий вже під час огляду місця події може правильно зрозуміти обставини справи і спрямувати розслідування у вірному напрямку. Проте в оптимізації цього процесу важливу роль відіграє повноцінне застосування сучасних досягнень науки і техніки, які становлять зміст категорії спеціальних знань.

За сучасною юридичною доктриною спеціальні знання – це знання не загальновідомі, які не мають масового поширення, якими володіє обмежене коло фахівців. Спеціалістом у кримінальному провадженні є

особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок (ст. 71 КПК України). Тому застосування спеціальних знань у стадії досудового розслідування базується, насамперед, на залученні до процесу розслідування спеціаліста й експерта, тобто осіб, які володіють такими спеціальними знаннями та навичками.

Успішне розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів залежить від належного використання спеціальних знань, особливо, у галузі судової медицини. Відповідно до ст. 75, 128-1, 193 КПК України спеціальні знання можна використовувати шляхом проведення судово-медичних експертиз, судово-медичного освідчення, залучення фахівця-медика до участі у слідчих діях. За допомогою судово-медичних знань можна отримати відповіді на важливі для кримінального провадження питання: про час настання смерті й заподіяння тілесних ушкоджень, причини, характер і тяжкість тілесних ушкоджень, про наявність і групові ознаки слідів біологічного походження тощо.

На жаль, у слідчій практиці все ще не приділяється достатньої уваги ролі судово-медичних знань навіть під час розслідування тяжких злочинів. Можливості судового медика, як спеціаліста, недостатньо використовуються під час провадження слідчих дій, спостерігається неповний перелік запитань, які слідчі ставлять на вирішення судово-медичної експертизи, припускаються помилок, у тому числі, і у формулюванні запитань. У результаті слідчий не завжди користується в повному обсязі можливостями судово-медичних досліджень.

Отже, під час розслідування тяжких та особливо тяжких, таких як посягання на життя, здоров'я, майно працівників правоохоронних органів і членів їхніх сімей, слідчому необхідно обов'язково залучати судово-медичних експертів, тому що, по-перше актуальність даної дії полягає у тому, що експерт під час слідчих дій має допомогти представнику слідчих органів не тільки кваліфіковано оглянути місце події, труп, а й знайти сліди злочину (наприклад, сліди біологічного походження - кров, сперма, волосся тощо), різні предмети (петля, зброя – речові докази), та вилучити їх без ушкоджень. По-друге, враховуючи специфіку розслідування зазначеної категорії кримінальних проваджень, проведення слідчих дій (огляд трупа, слідчий експеримент) та судово-медична експертиза тісно взаємопов'язані між собою, а тому від правильності їх проведення, від повноти і грамотності поставлених на вирішення експерта питань, залежить правильність його висновку, а звідси і повнота та об'єктивність розслідування зазначеної категорії злочинів.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13 квітня 2012 року // Голос України. – 19 травня 2012 року. – № 90-91.

2. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28.

3. Правила судово-медичного визначення рівня тяжкості тілесних ушкоджень, затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 року № 6.

4. Порядок взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини, затв. наказом МВС України, МОЗ України, Генеральної прокуратури України від 18 листопада 2012 року № 095/955/119 [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2106-12>.

ЕФЕКТИВНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ – НАГАЛЬНА ПОТРЕБА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Плетенець В.М.

доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Сучасний стан злочинності та її кількісні показники у сотнях проваджень у переважній більшості слідчих ОВС України потребують сучасного підходу до вирішення проблем організації розслідування.

Необхідність взаємодії слідчого з іншими підрозділами органів внутрішніх справ обумовлюється тим, що у процесі застосування тільки негласних дій неможливо вирішити задачі, що стоять перед кримінальним судопровадженням. У процесі документування оперативні працівники збирають та зберігають інформацію з метою використання її для попередження та розкриття злочинів, а також розшуку злочинців, що переховуються. Ефективність використання інформації, отриманої оперативним шляхом, значною мірою залежить від організації взаємодії слідчого й оперативного працівника [1, с. 64].

Так, А.К. Звірбуль під взаємодією розуміє засновану на законі узгоджену діяльність слідчих та оперативних працівників, спрямовану на розкриття конкретного злочину та здійснювану шляхом найбільш доцільного поєднання методів та засобів, що застосовуються при проведенні слідчих дій, з одного боку, та оперативно-розшукових засобів – з іншого. Така взаємодія, продовжує автор, здійснюється на підставі кримінально-процесуального закону і тільки за справами, що знаходяться у провадженні слідчого [2, с. 70].

Окрім визначення, дана криміналістична категорія науковцями наділяється певним значенням. З приводу цього Г.А. Хань наголошує, що